

ÀPOCA

Bulletí Català d'Informació Notarial

ÍNDEX

EDITORIALS

- 1 La por del notari davant dels jutges
- 4 Carta a l'Autoritat Catalana de la Competència

COL·LABORACIONS

- 5 Mística y Derecho público. Resonancias
- 15 L'exterminació de les caixes d'estalvi
- 21 Dació en pagament o multat de les hipotèques per vici en el consentiment?
- 24 Brief notes about "The moral panic paradigm"
- 33 Les nevres perceptons de la Gran Guerra

36 NOTARIS

Consultori del Doctor Escrivà

Editorials

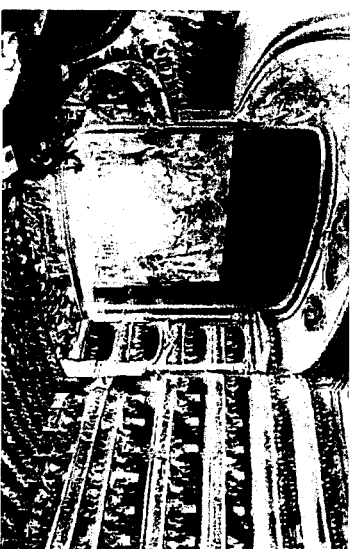
LA POR DEL NOTARI DAVANT DELS JUTGES

No són del tot infreqüents les citacions efectuades pels jutjats a determinats notaris per tal que declarin com a testimonis en relació a l'autorització d'actes i escriptures.

Aquestes citacions, efectuades en general a requeriment d'una de les parts en el procés, si no es fan de mala fe o amb el propòsit d'enedrar el procediment, tenen per objecte aclarir alguns punts del tema controvertit, i proposcionar al jutge nous elements de judici.

El Notari, s'ha dit mantes vegades, pot ser considerat com un testimoni privilegiat dels actes en els quals intervé i empara amb la seva signatura; la seva declaració sobre els punts que poden haver quedat foscos d'un instrument públic pot resultar, en més d'un cas, il·luminadora.

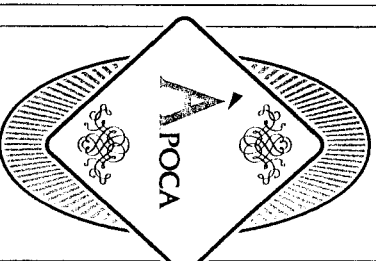
No obstant hi ha una forta resistència —una certa por— a acudir a prestar declaració com a testimonis per part d'un

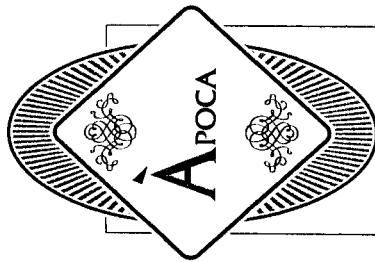

Notari sense Cuixes

Notari amb Cuixes

nombre considerable de notaris; s'al·lega –i una recent circular tramesa als despatxos notariais així ho reitera- que d'acord amb l'article 371.1 de la Llei d'Enjudiciament Civil, el Notari pot excusar-se cada vegada que sigui convocat com a testimoni per un Juijat, al·legant que res no pot afegir al que ja consta en el propi document autoritzat, que està emparat per la fe pública (...) i que els fets succeïts amb ocasió de l'autorització (àdhuc merament projectada) de l'instrument públic (...) es troben emparats pel secret professional. Així ho ha entès també la Direcció General en resolució de 6 de juny de 2014.

Crida l'atenció que s'apel·li a la fe pública i al secret professional per justificar la incomparecència com a testimonis dels notaris que siguin cridats a declarar en determinats procediments civils. És cert que els instruments públics estan emparats per la fe pública, ningú posa en dubte aquest principi, però aquest empar no hauria d'impedir al notari acudir a un Juijat per clarificar o esvaïr els dubtes que es puguin haver suscitat entorn a determinat document per ell autoritzat. La fe pública ha de ser compatible amb el deure de col·laborar amb la justícia, que és exigible a tots els ciutadans i també, per tant, als funcionaris públics, a tots els funcionaris públics. Així ho proclama l'article 118 de la Constitució quan diu que és obligat prestar la col·laboració requerida pels Jutges i Tribunals en el curs del procés i en l'execució del que s'hagi resolt.

D'altra banda, el secret professional –o potser seria millor dir *les restes del secret professional o el que queda del secret professional*- no pot ser considerat avui com un obstacle insalvable per la declaració com a testimoni d'un notari. Si justament els notaris fem circular per internet els documents dels nostres protocols; si comuniquem cada quinze dies a una empresa com ANCERT els documents autoritzats, si en molts casos trametem per la xarxa còpies de les escriptures signades; ¿amb quina cara podem negar-nos a col·laborar com a testimonis en un procés quan hem estat degudament citats?

Tot apunta a que resolucions de la Direcció General com la del 6 de juny de 2014, poden obeir a una certa prevenció o desconfiança envers els jutges per part dels notaris que l'han redactada. Ens temem que aquesta desconfiança no disminuirà si se segueixen els criteris de la citada resolució.

EDITA:
ASSOCIACIÓ D'AMICS
DEL NOTARIAT CATALÀ

CARTA A L'AUTORITAT CATALANA DE LA COMPETÈNCIA

Transcrivim una carta que un membre del col·lectiu APOCA ha lliurat a l'Autoritat Catalana de la competència, posant en el seu coneixement fets que interesssen a tots els notaris d'aquest Col·legi.

1.- Fa uns dies uns clients van deixar al meu despatx una provisió de fons per tal que m'encarregués de signar una cancel·lació d'hipoteca d'una finca que ells havien venut. La finca estava hipotecada a favor de CaixaBank i el nou titular no volia continuar amb la hipoteca; per tant, calia fer la cancel·lació per tal que la finca quedés lliure de càrregues al Registre de la Propietat.

2.- Des del meu despatx notarial ens vam posar en contacte amb l'oficina corresponent, per tal que ens portessin la documentació per tramitar l'oportuna escriptura d'àpoca o de cancel·lació. Sorprenentment el director de l'oficina de la Caixa ens va dir que havíem de tornar la provisió de fons als clients, ja que, donat que el tema de la cancel·lacions estava centralitzat, el que havien de fer els clients era ingressar els diners corresponents en la seva oficina, per tal de seguir el procediment establert per la Caixa, un procediment certament estrany que ignora el principi de llibertat d'elecció de notari i està contribuint a crear la impressió, per part de molts clients, que hi ha notaris –que no hem d'oblidar que són funcionaris públics- que estan adscrits a determinades entitats bancàries.

3.- Aquest procediment establert per CaixaBank i també per pràcticament

la totalitat de les entitats bancàries que operen en el nostre territori, pot estar pervertint, al nostre parer, alguns dels principis bàsics que regeixen el sistema bancari i el sistema notarial espanyols, ja que:

a) No té en compte l'esmentat principi –reconegut per la legislació notarial i de protecció als consumidors- de llibertat d'elecció de notari per part dels clients, que són els que paguen i, en conseqüència, són els que poden triar notari, sense que aquest dret d'elecció pugui ser obstaculitzat amb dil·lacions indegudes per part dels empleats de les entitats bancàries.

b) En més d'un cas, comporta una retenció indeguda de documentació per part d'empleats de l'entitat bancària, si són negligents, com en molts casos ho són, en facilitar-la als clients –o a les notaries que en nom d'aquests la demanen-, per tal de propiciar l'atorgament de l'oportuna escriptura en la notaria de la seva elecció (que no necessàriament ha de coincidir amb la que pugui preferir, per motius no gaire clars, l'oficina bancària de torn).

c) Obliga als empleats de l'entitat bancària corresponent a mantenir uns arguments sofisticats i escassament acordes amb la realitat per intentar justificar l'existència d'una xarxa de dubtosa legalitat en la qual presumiblement poden estar operant, a més de notaris i/o empleats de notaries, directius i empleats de la Caixa i d'altres entitats bancàries, gestors administratius i assessors externs depenents d'aquelles entitats.

que facilita l'atorgament d'escriptures d'hipoteca, de cancel·lació d'hipoteca notaris, en perjudici d'altres.

4.- Els fets exposats —el procediment establert per determinades entitats bancàries per poder repartir al seu gust les escriptures d'hipoteca, de cancel·lació d'hipoteca i les pòlisses de crèdit—, a més d'atemptar contra l'esmentat principi de llibertat d'elecció de notari; d'implicar, en molts casos, una retenció indeguda de documentació o directament una negativa a proporcionar-la, i de suposar una burla de la lliure competència que ha d'imparar entre els notaris que exerceixen la seva professió en aquest país, en algunes ocasions pot produir un greu encariment dels honoraris i despeses a satisfer pel consumidor o client, el qual pot veure sensiblement encarida la factura final a satisfer per l'atorgament de les citades escriptures, la qual és incrementada per tal de poder atendre les comissions que es paguen a les persones implicades en la xarxa de complicitat abans esmentada, comissions que adés es dissimulen sota

conceptes difícils d'entendre per a un profa en la matèria.

5.- Totes aquestes irregularitats, la qualificació jurídica de les quals es determinarà en el seu moment—, tot i haver estat denunciades repetidament per la revista d'informació notarial APOCA (que ara ha complert vint anys de vida), no han estat realment investigats, que sapiguem, ni pel Col·legi Notarial de Catalunya (que té a la seva disposició els índexs de documents que s'autoritzen cada mes i pot saber perfectament en quines notaries s'està produint una concentració anòmala de documentació bancària), ni pel Consejo Superior del Notariado ni pel Ministerio de Justicia. D'altra banda, tampoc han estat degudament ateses les denúncies formulades per l'associació APOCA davant dels defensors dels clients de les més importants entitats bancàries del país.

Ès per tot això que us demanem la vostra intervenció en aquest assumpte que, amb el pas dels anys, no fa més que entorbellar la fama de la institució notarial i la d'alguns dels seus membres.

Siempre pensé que la música, como arte afín a otras artes, es capaz de introducirse, también, en el Derecho. *Ius et ars in unum miscerunt.*

El mundo árido del Derecho que abarca casi toda relación social, ofrece ámbitos, vivencias, conexiones y argumentos que penetran en "lo musical", construyendo una estructura de pensamientos, ideas, tramas y personajes que acaban por impregnar la música más allá de lo imaginable.

Como si se tratase del reflejo de la luz en el agua o en un espejo, no sólo en los libretos de óperas, se proyectan las imágenes del Derecho sobre la música en forma de retroalimentación permanente.

Esta opinión personal que, como tal, no tiene por qué ser necesariamente compartida, es tan sólo una perspectiva bajo la cual emprendo la redacción de estas líneas. Es cierto, por otra parte, que no es la primera vez que vierto estas ideas en el papel: ya lo hice en el pasado en mi monografía "*Privado y público en el renacer del Gran Teatro del Liceo*" y cuando fui codirectora de la obra "*Musik und Recht*". Dada, sin embargo, la extensión limitada de que dispongo en esta ocasión, ahorraré al lector excesivas citas y notas de pie de página: las experiencias vividas y mis notas personales de tantos años me excusan a estas alturas de no convertir

estas reflexiones en un trabajo estrictamente científico.

Comenzaré señalando que en la relación Música & Derecho, es relevante el peso del Derecho privado: circunstancia ésta que es natural. Si los reflejos del Derecho en la música se proyectan en tanto en cuanto la vida privada, la relación social y las tramas humanas (sean del autor o de la obra) han ocupado un lugar preponderante, no es de extrañar que categorías, instituciones, y profesionales del Derecho privado entren, por ósmosis, en el mundo de la música. Los ejemplos de lo anterior son numerosísimos y hay algunos paradigmáticos.

La falsa compra de la casa, seguida del falso Cónsul, en *Madame Butterfly*; los trucos y engaños en el testamento de *Gianni Schicchi*, ambas de G. PUCCINI; el notario en el *Rosenkavalier*, de R. STRAUSS; tutor y tuitada incluido el contrato nupcial en *Il barbiere di Siviglia*, de G. ROSSINI; el acuerdo sobre la búsqueda de una esposa, espiando sus cualidades, trama de *La cambiale di matrimonio*, también de G. ROSSINI. En fin, ¿por qué continuar relacionando? Es suficiente con remarcar que R. WEISER en su obra "*Über Juristen, Kandidaten und Notare*" (Mann, Wien, 1999) hace un recuento de 47 óperas y operetas en las que aparecen abogados,

jueces, presidentes de tribunales, jueces de paz, fiscales, ministros de justicia y notarios; califica a JOFFENBACH de *Notaren-fan* y puntualiza que entre las óperas y operetas examinadas aparecen dieciséis notarios en los libretos.

Por tanto, el servicio que ha hecho el Derecho privado a la música no es despreciable. Aunque no creo que ello deba de relacionarse con el proceso de mercantilización de la música del que hablaba TADORNO en sus "*Impromptus*" (Lain, Barcelona, 1985), pues lo achacaba principalmente a la divergencia entre hacer música y producir música, en el sentido que califica como *gegängelte Musik*, en sus "*Dissonanzen*" (V&R, Göttingen, 1956), que no es otra cosa que la música "pilotada", "dirigida", "conducida", "tutelada" por algún poder o autoridad, por lo general, público.

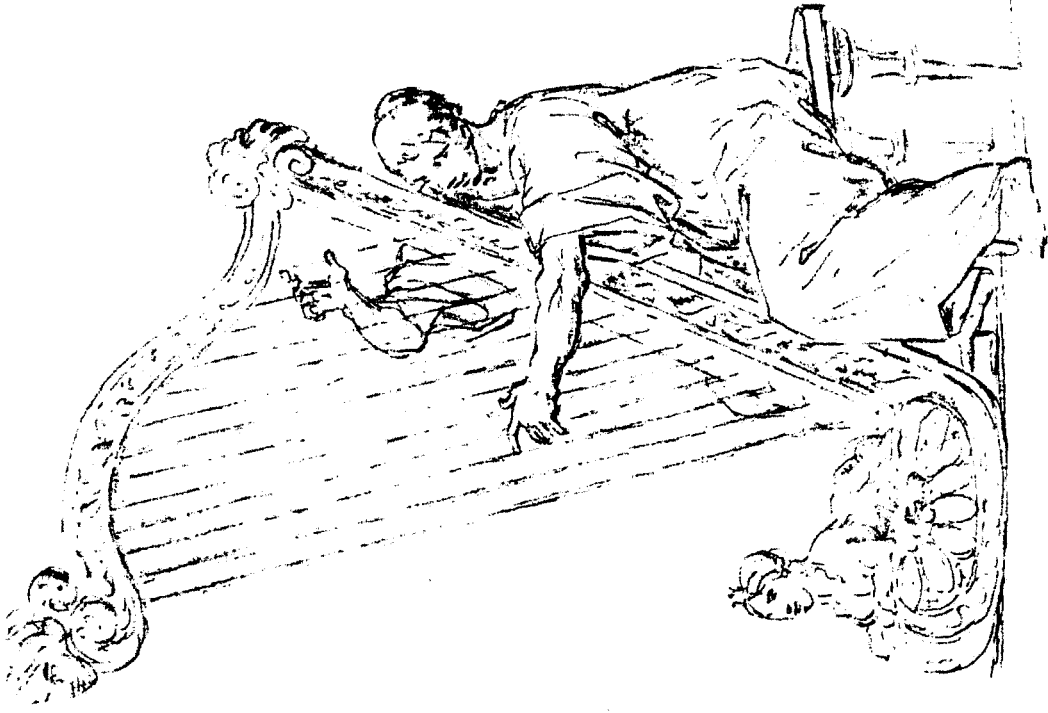
Las líneas que a continuación siguen, puede estar seguro que surgen con más emoción que conocimiento. Justo a la inversa de lo que mi admirado N.HARNONCOURT escribió "la música es conocimiento más emoción". Y las redacto tan sólo porque mi buen amigo Eladi CREHUET me ha animado a abordar este tema. Y para evitar graves errores (con los pequeños ya cuento), he decidido escribir tan sólo sobre obras musicales que he experimentado, oído o "visto" por mi misma a lo largo de los años y ayudada por mis propias notas que en los programas de cualquier representación musical he venido tomando hace decenios. Quien me conoce lo sabe.

No con tanta frecuencia como acontece en el Derecho privado, también en las composiciones musicales, en torno a ellas o, subliminalmente, desde ellas, aparecen reflejos del Derecho público, por no reducir la comparación tan sólo al Derecho Administrativo. Y, precisamente por ese motivo, desearía comenzar con el análisis de algunas connotaciones de Derecho público en la "creación" de la obra misma tomando, por ejemplo, el *Stiffelio*, de G.VERDI.

Tras la obra y junto a G.VERDI hay otro grande, entre los libretistas: F.M.PIAVE. Ambos pudieron ser calificados como héroes de la libertad, revolucionarios y representantes del sentido de patria, ahora italiana, frente al poder austriaco. Cuando G.VERDI se enfrenta con la composición de la partitura, para ser entregada a su editor, en 1850, en Trieste hervían los sentimientos proitalianos, y los censores iban a vérselas con un texto en el que el destino de un clérigo protestante y su adúltera esposa, a la que el pastor termina por perdonar, va a ser enjuiciado por un público del que cabía esperar escasa comprensión. La libertad de expresión y de creación, derechos fundamentales "de primera generación" estaban amenazados. Y, en efecto, fueron violados. La explicación era la siguiente: En primer lugar, la trama. Desde el punto de vista evangélico, la Biblia ocupaba un papel importante en la ópera. El libreto comienza con una alabanza al Santo Libro, de eterna verdad, inspirador de palabras proféticas; y termina con el pasaje del Evangelio según San Juan, en el que se perdona a la adúltera, y así hace el Pastor Stiffelio, al perdonar a su esposa, que le pide ser escuchada en confesión.

Esta ópera, apenas representada en los teatros injustamente, y de gran madurez para haber sido estrenada en 1850, tiene fragmentos sublimes, precisa de voces extraordinarias y el mismo G.VERDI asumió que era una de sus óperas "preferidas entre las que no circulaban"; entre las que se encontraba, también, *La bataglia di Legnano*. Vale decir que el cuarteto final en el segundo acto, *Ah, era vero... ma no, e impossibile* cuando Stiffelio reconoce que Raffaele es el amante de su esposa, es uno de los pasajes más impactantes entre los que G.VERDI hasta ese momento había escrito. Es precursor de la intensidad de su *Otello*.

La censura atacó el libreto, los ensayos y la *première*. Se calificó de atentatoria a la moral y a la doctrina de la iglesia católica-romana; se prohibieron las lecturas de la

Biblia en el escenario y la escenificación del último acto, en el que se sustituyó por un sillón convencional la silla eclesiástica y,

lo peor, tuvo que convertirse a Stiffelio en un miembro de la comunidad en lugar de un guía religioso (A) parecer: la inspiración del

libreto provenía de la historia de Michael Stiefl, el primer predicador evangélico en Austria, según confiesa G.VERDI, pues F.M.PIAVE utiliza de base una pieza teatral francesa, "Le Pasteur", de E.SOUVESTRE y E.BOURGEOIS). Así, se explican los motivos de los censores.

En un tono, por todos más conocido, se puede examinar otro enfrentamiento de G.VERDI con la censura. En esta ocasión, afectando al libreto y a la obra *Un ballo in maschera*, de forma que se le obligó a cambiar la localización, territorio y personajes: de Europa a América. Me referiré brevemente. El libretista A.SOMMA, que colgó la toga porque era jurista, retoma el escrito para F.S.AUBER por E.SCRIBE (libretista de VERDI para *Les vêpres siciliennes*) y en breve tiempo construye y reconstruye el libreto sobre la conjura y magnicidio del rey Gustavo III de Suecia, monarca ilustrado. Ni que decir tiene que el libreto fue prohibido; la censura redactó un *memorandum* de siete puntos: llevar la trama a la antigüedad, traer brujas, magos y eliminar a Suecia del texto. El Maestro, que desconocía, en principio, la prohibición, entró en pleito con la dirección del Teatro y el Tribunal declaraba que el nuevo libreto "podría dañar la música", afirmando que la partitura era propiedad de G.VERDI. El *affair* no le restó popularidad. No estrenó en el Teatro San Carlo de Nápoles, pero le consagró como el compositor más censurado en la historia de la música: hasta no hacer mucho se representaba la obra "traslocada" a Boston, tal y como se estrenó en Roma en 1859. Incluso el título de la ópera se vio afectado, recibiendo varios, desde *Gustavo III*, pasando por *Una vendetta in domino*, hasta el último, *Un ballo in maschera*.

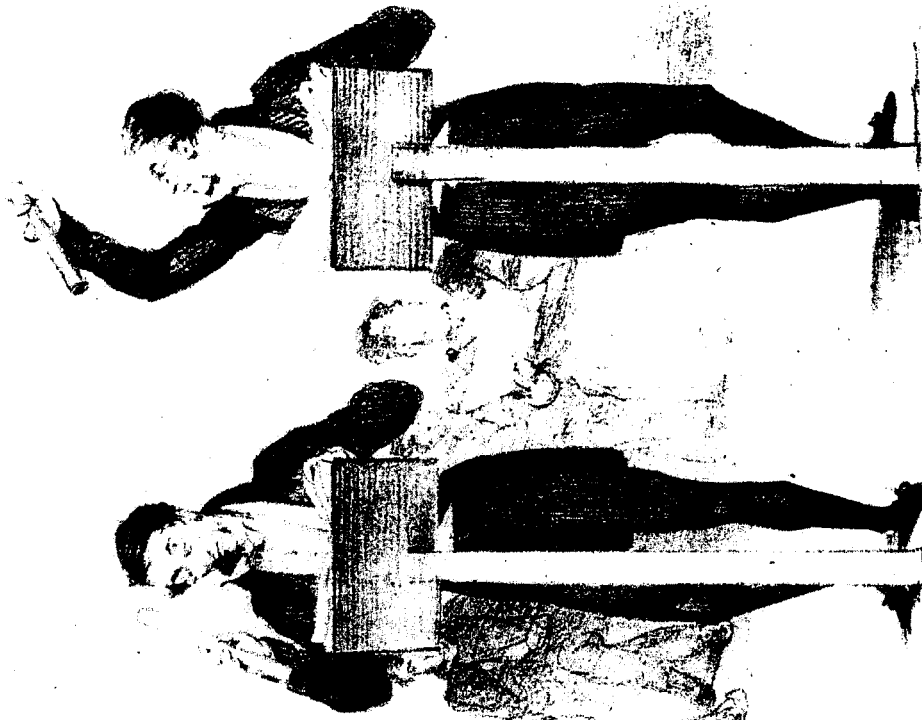
Imaginar todo lo anterior en un contexto de protección de derechos individuales, de la persona, de la libertad de expresión, de creación, de opinión, es difícil. G.VERDI hubiera sido un potencial cliente del Tribunal de Estrasburgo, y no sólo porque fueron violados sus derechos, a los que se

ha hecho alusión; sino por su constante "coqueteo" con tramas que en sí, ya versan sobre derechos fundamentales, uno de cuyos exponentes es *La forza del destino*. Hay que reconocer, no obstante, que el tratamiento de las lesiones al derecho al honor que en esta ópera se barajan, sigue más el concepto de "honra", muy persistente durante el Siglo de Oro (J.GOYOSOLO escribió que la honra impregna por completo el Teatro en el siglo XVII). En efecto, es así y baste para ello recordar la sentencia en las Partidas de Alfonso EL SABIO: "quien es calumniado, aunque fuese inocente, está muerto, en lo que concierne a sus derechos y a su honra". La honra, desafortunadamente, es la opinión de otros sobre nuestro valor y no el interno temor de que esa cualidad pueda ser mermada. Y, en cierta medida, de esa forma, fue concebida por G.VERDI, en su *Forza del destino*.

Sigamos con derechos fundamentales.

Para mostrar lesiones al procedimiento debido, carencia de tutela judicial (incluyendo *habeas corpus*) y procedimiento sancionador sin garantías, desproporcionalidad en la aplicación de las sanciones y arbitrariedad es, cómo no, paradigmático, *Fidelio* de L.V.BEETHOVEN.

Dejaré para otra ocasión las versiones, revisiones y orígenes del libreto que, al final fue preparado por J.V.SONNLEITHNER, y cómo el gran Maestro recogió sus retazos de "Leonora" y me centraré en las consecuencias de "quien se arrevió a decir la verdad y las cadenas fueron su recompensa"; frase con la que en el acto II, escena I, resume Florestan la causa de su desgracia (a vueltas con la libertad de expresión, remarcaría). Pues bien, *wilkrirliche Gewalt* (arbitrariedad), *Untersuchungen* (inspecciones) son expresiones que se focalizan hacia un sentido de la libertad que va más allá de las libertades de expresión. Y, los quebrantamientos de las formas y garantías del procedimiento usado para violar tales libertades significan, en mi opinión, un atentado al sentido de la libertad que afecta a su propia dignidad.

El contraste mayor entre lo dicho y su época fue el absoluto rechazo de la obra en el día de su estreno, el 20 de noviembre de 1805, en una Viena repleta de soldados franceses, libreto en alemán y con trasfondo temático, la libertad. En fin, pese a revisar la obra unos meses después y reestrenarla revisada, para BEETHOVEN esta obra le valió siempre como la libertad, completamente distinta. Nos

"la corona de su martirio"; fue compuesta en tiempos revueltos, pero no se sabrá por qué su autor se atribuló a sí mismo, como tampoco se sabrá por qué el Concierto para piano nº 5 se epitetó "El emperador". El Maestro admiraba el poder y adoraba la libertad.

Vayamos ahora hacia otra versión de la libertad, completamente distinta. Nos

adentramos en el terreno recurrente del mito de Orfeo (MONTEVERDI, 1607; GLÜCK, 1762 –versión Viena y muchos autores más) sobre el que construye una fantasía “de Estado” el genial J. OFFENBACH que, por cierto, compuso algo más que “La barcarola”; compuso *Orpheus in der Unterwelt*, bellísima ópera que, aparte de pasar a la historia recreado su galope infernal en films, musicales (*Moulin Rouge* o el *Cam de Cole PORTER* y asociada a la bailarina La Goulue, evocada por H. de TOULOUSE LAUTREC), es un canto a la libertad de expresión.

Orpheus in der Unterwelt inmortaliza *die öffentliche Meinung*, la opinión pública que, en la trama argumental dice lo que quiere, cuando quiere y como quiere. ¿Quién es la opinión pública? Esa es la clave de la obra: los dioses en su Olimpo y los mortales a sus críticas. En el fondo, no se puede negar que ese era el secreto de toda ópera: poder expresarse de manera suelta y desenfadada lo que no podía ser ni dicho ni escrito en un plano social. *Die öffentliche Meinung* (el rumor en W. SHAKESPEARE, *Enrique II*; *Enter rumour, pained full of tongues*) actúa con mayor fuerza que la verdad distinta. Los

políticos viven de ella, la citan periódicos y la creamos casi a ojos cerrados. Dado que *die öffentliche Meinung* son hechos, pero no sólo hechos, son poderes velados que conforman opiniones fruto de un instinto común que acaba por construir certezas. Nada extraño para su estreno en París el 21 de octubre de 1858 en el que, amparada por el anonimato (¿muy similar a las redes sociales?) una mayoría escondida hacia y deshacia tejendo opiniones que mostraban la salud y la sensibilidad de la gente.

No se debe comparar, aunque es difícil sustraerse a la comparación, con *la calunnia è un venticello, un'auretta assai gentile*, aria de *Il barbiere de Siviglia*, de G. ROSSINI, aunque tengan mucho en común ambas...: *introduce destramente y prende forza a poco a poco*.

Cambio de tercio ahora y paso al contrato, al contrato administrativo por supuesto, técnica que permite, para que se me entienda, externalizar la creación y gestión de obras, infraestructuras, servicios y asesoramientos. Se trata de una categoría capital en el Derecho Administrativo, (como casi todas, importada y asumida desde el Derecho privado) que

se implementa y hace realidad a través de la preparación, adjudicación y ejecución pautada, armonizada y prácticamente homogénea en la Unión Europea de un contrato concreto. ¿Cómo se puede encajar esa institución contractual en la música? Pues no es fácil. Y no es fácil porque el concurso que a casi todos los contratos administrativos precede, y su publicación, resultan ajenos al mundo de lo musical. Pero puede encontrarse algo “comparable” en las llamadas “*Diabelli-Variationen*”, aunque prefiero identificarlas como hizo FLISZT, “*Variation über einen Wälzer von Diabelli*”, (que nadie se confunda: si lo que se escribió es, simplemente, “*Diabelli-Variationen*”, y se atribuyen a L.v.BEETHOVEN, esa redacción es mejorable, porque no es la misma obra). Vamos a comprobarlo.

El músico y editor musical vienés A. DIABELLI quiso relanzar su editorial atrayendo a compositores para publicar sus obras, partituras, etc. Para darse una idea del momento histórico y de los genios que en aquel entonces se reunían en el panorama musical bastará con leer unas líneas más.

DIABELLI publicó en el *Wiener Zeitung* un anuncio invitando a compositores, maestros de música, etc. a componer unas variaciones sobre un Wälzer del que el mismo

era autor. Como quiera que su intención era denominar a la colección de hipotéticos participantes *Väterländischer Künstlerverein*, remitió la partitura de su *Wälzer* a, entre otros, BEETHOVEN, CZERNY, J.N. HUMMEL, KREUTZER, LISZT, F.X. Wolfgang MOZART y SCHUBERT, nada menos. La maravillosa visión para el negocio y el momento estelar –entre el Congreso de Viena de 1815, y el *Lormärz* de 1849– colaboraron a que hasta cincuenta autores se implicaran en la obra; algunos de ellos aún muy jóvenes, como LISZT, F.X.W. MOZART, y SCHUBERT. Y el Maestro, ya más maduro, BEETHOVEN, escribió 32 Variaciones que publicó también por su cuenta y, como no, son las más interpretadas, pues los melómanos saben qué difícil es encontrar *recordings* con las Variaciones completas; yo he podido disfrutarlas de las manos de otro maestro: el pianista R. BUCHBINDER.

En fin, sin interpretar al pie de la letra la comparación, DIABELLI puso publicidad, concurrencia y ejecución completa en el relanzamiento de su imprenta, y dotó a los músicos de un tiempo de “inmortalidad” difícil de encontrar cuando los músicos eran, además, “solistas” en su personalidad.

Desde el belcantismo, *Linda di Chamounix*, ofrece reflejos de Derecho

público que, además, rozan lo ambiental: contrato de arrendamiento de hacienda, finca rural o granja con pastos, de cuya renovación o rescisión depende la educación de una joven, cuyos caminos amorosos la llevan hasta una transitoria locura de la que al final del último acto se recupera; la repentina recuperación se produce cuando el Prefecto presenta al administrador el contrato de arrendamiento renovado, firmado y sellado.

G.DONIZETTI, en la cumbre de su fama, usa para su *L. di Chamounix*, un libreto de G.ROSSI, que traza una línea operística entre lo sentimental y lo amargo, que toca el corazón del público hasta hacerle llorar. Pero el desencadenamiento de la trama (curiosamente se menciona el vínculo contractual de la granja y de los pastos en el inicio y en el final de la ópera) queda en las manos del Prefecto —estamos en Chamounix— que como órgano administrativo, autoriza la prórroga de lo que apunta a ser una concesión de pastos, posiblemente, dado que en el libreto no aparece un titular privado de manera explícita.

Averiguar si verdaderamente tras el libreto y el contrato de arrendamiento hay Derecho público o privado, no es fácil. Dejémoslo en la frase de E.T.A.HOFFMANN: *Wo die Sprache aufhört, fängt die Musik an*. Maravillosa sentencia que, en cierta medida, retoma R.STRAUSS en su Capriccio en la ópera en la que no consigue poner de acuerdo a dos artistas sobre el valor de la música frente al de la palabra: *Prima le parole, dopo la musica!*.

Una vez llegado al momento de contraponer música y palabra, entremos en R.WAGNER, cuyos defensores y detractores aún no se han puesto de acuerdo en si revolucionó el curso de la música en la historia o si ese honor se reservó a I.STRAVINSKY, con su ópera *El ruiseñor*. *The nightingale* (1914) o *Le sacre du printemps* (1911-1912-1913 y 1947, estreno y revisiones). Perdón por la falta de modestia, pero la escuché hace días en el Lincoln Center, interpretada por la New York Philharmonic, dirigida por Alan

Gilbert, y la electricidad transmitida en el primer movimiento, permaneció entre manos y dedos unos minutos. Pese a esa emoción tomaré partido: al curso de la música le dio el giro R.WAGNER; al de la música y al de la letra en la música. Y no dejaré de defender que lo que los entendidos llaman el *Tristan-Akkord*, independientemente del resto de tonalidades del Tristan und Isolde, puesto que se reproduce de forma autónoma, respecto del resto de partitura, ese leitmotiv, como tonalidad independiente que, para tratarse del año 1865, fue muy innovador; han sido cuatro acordes, compuestos y descompuestos sin precedente.

Aunque he de resaltar que la obra comienza con una sencilla construcción musical que genera el *leitmotiv* recurrente de la ópera. Líneas cromáticas simples en oleadas de movimiento contrarias llevan a un complejo armónico sorprendente. Las notas de la melodía en escala menor ascendente se apilan verticalmente y se alteran luego por modulaciones y transposiciones de formas. Esta tonalidad, a veces condiciona la escala acústica por su semejanza con las secuencias de la obra. Líneas cromáticas simples naturales, evoca la fascinante y misteriosa todavía sugerente atmósfera esencial al drama que se desarrolla en el escenario (Reflexiones sobre el Tristán debidas a charlas con M.A.Krüge).

Pero no es sobre Tristán de lo que continuaré hablando.

En la Tetralogía surge el Derecho público por los poros. No sólo en el castigo por los vicios humanos, los asesinatos, incestos, envenenamientos, incendios, raptos, delitos todos ellos, sino, fundamentalmente por la contaminación hidrica. (E.v.PIDDE, "RICHARD WAGNERS "Ring des Nibelungen" im Lichte des deutschen Strafrechts" H.n.I. 1987).

¿Se contaminó o no el agua si se lanzan unos tesoros de oro? Según el Cantar de los Nibelungos, tras ascinar a Sigfrido, Hagen lanzó al río carretas repletas de piezas de oro (que aún hoy algunos buscadores de

tesoros andan tras ellas): pero no, no se puede decir que arrojar tesoros de oro llegue a contaminar el agua.

Sin embargo, Wotan, tiene en su lanza grabadas las leyes, pactos y contratos que se ha propuesto hacer cumplir; unos pactos y contratos que, con tanta frecuencia, Wotan incumple, son el elemento basilar de la trama de la Tetralogía.

La lapidaria frase de Fassolt en el Acto primero, escena segunda del *Rheingold*: *Was du bist, bist du nur durch Verträge* (todo lo que eres lo eres gracias a contratos). Sentencia que anuda la existencia de la persona a la persistencia del contrato. Como si el contrato fuera ley con fuerza de extinguir.

Leyes con fuerza de anular y de extinguir pueden resultar algo normal: y con fuerza de alterar y de modificar. Pero, ¿con fuerza de cantar, sonar, entonar? ¿Hay un canto en la Ley? Pues así lo escribe M.T.FÖGEN en "Das Lied vom Gesetz" (C.F.v. Siemens Stiftung, München, 2006), con una soltura, rigor y erudición increíble pues se recrea sobre los resultados curativos de las normas bien concebidas: "ni leyes sin obituras, ni reglamentos sin preludio ni órdenes sin pretexto".

La apariencia de autoritarismo en lo recientemente descrito me lleva a enlazar ya para poner fin a este *diletante* escrito, con una muestra —esta vez no aparentemente autoritaria, sino ciertamente autoritaria— entre poder, ilustración, genio creador y música. Brevemente, aludiré a la figura del monarca codificador, llamado "el rey músico" como se llamó a Federico el Grande de Prusia. Guerras y batallas aparte, en mi opinión, fue tan buen músico como codificador. De joven escribió sobre él el embajador austriaco SECKENDORF. *Er war Musiker, Moralist, Physiker, Mechaniker. Er wird niemals General oder Feldherr werden*, fatal pronóstico para un futuro rey: nunca sería ni militar, ni guerrero, pues era un buen músico. Ni que decir tiene que el embajador erró en su pronóstico. Fue buen

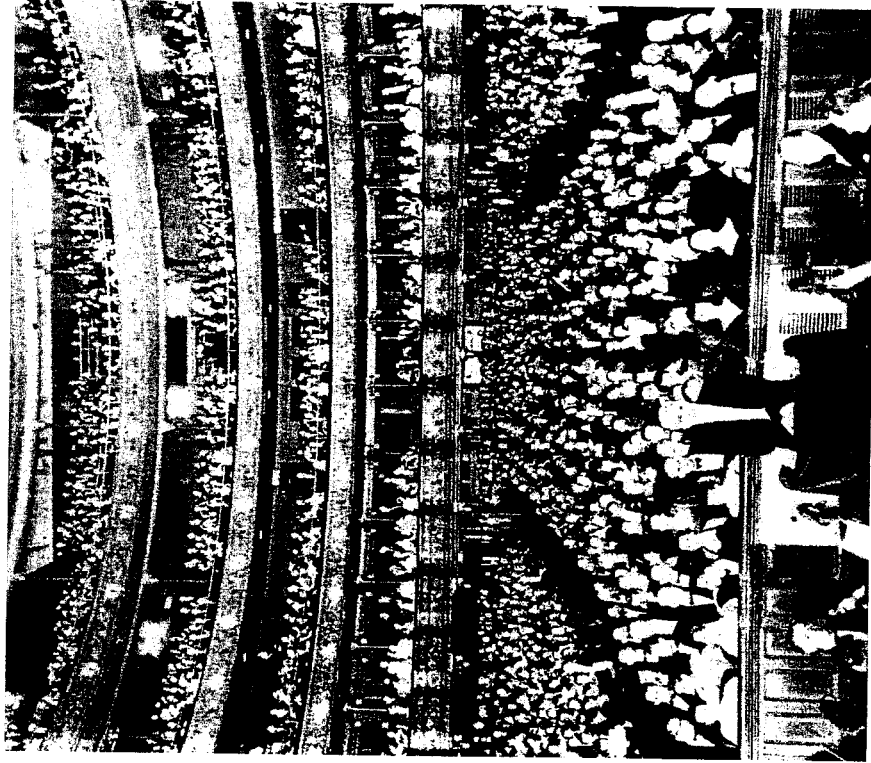
compositor, flautista, y construyó un teatro de ópera. El mismo año que entraba en vigor la codificación preparada por COCEJI, (*Prozeßordnung* precedente del *Allgemeines Landrecht*), es decir, entre 1747-1749, recibía la visita de J.S.BACH, a quien animó a presentar su *Musikalisches Opfer*. BWV 1079, unión casi divina de contrapunto. Simultáneamente, aparecían la primera codificación de Derecho público (expirar mediante pago, *non bis in idem*, *nulla poena sine lege* eran preceptos que la codificación ya contenía) y una de las obras magistrales de J.S.BACH; ambas unidas de la mano y de la mente de un "músico guerrero" o de un "codificador músico".

Casi coetáneamente nacía W.A.MOZART, en 1756. No voy a escribir sobre su *Salzburg* natal ni sobre los encargos de los obispos y su huida, harto ya de ellos. De sus 22 óperas, las famosas, bellas y representadas miles de veces se componen una vez el músico se libra de la mano eclesiástica. Mi interés siempre ha sido —en el mundo de MOZART, compositor de óperas —el instante en que MOZART encuentra a Lorenzo DA PONTE o DA PONTE encuentra a MOZART ¿quién sabe?.

El caso es que sin DA PONTE no existiría *Don Giovanni* ni *Le nozze di Figaro*. Vayamos, dicho lo anterior, a DA PONTE en el Nuevo Mundo.

Es sabido que tarda ochenta y seis días entre Londres y Philadelphia, a donde llega sobre 1807; que se vuelve comerciante en licores; que se endeuda y se recupera con facilidad; que vive en New York y en New Jersey; que hereda a su cuñada; que vive unos doce años sin dedicarse a la música. que tuvo un hijo que estudió Derecho; y que contempla la llegada a New York del tenor García y de su grandiosa hija, la Malibrán, que debutó como Rosina en *Il barbiere de Siviglia*, y ¿qué más?.

Pues, consiguió estrenar *Don Giovanni* en New York con la Malibrán en el papel de Zerlina. (Así lo escribe L.DA PONTE en *Mein abenteuerliches Leben*, ed. Diögenes.

1993, p. 312). Significa que la òpera se estrenó en el Nuevo Mundo en 1825; MOZART había muerto en 1791.

Los muchos pleitos y conflictos que DA PONTE sufrió le llevaron a decir:

Le legge sono; ma chi pone mani ad esse!.
Y con esta divertida alusión a las leyes termino.

Podía haber escrito sobre las múltiples conexiones legales –multas, notificaciones, prisión por no pagar una multa –que

envuelven el primer acto en la trama del *Fledermaus*. Pues sí. ¿Podía haber sacado partido a la “fragancia” a la que apela Melot al acusar a Tristán ante el rey Marke por su *flagrant délit, offner Tat*, con Isoldé? Pues sí, también. ¿Podía haberme entretenido con los delitos ecológicos, caza de aves nobles, reales, azules del *Freischütz*? Naturalmente.

Pero esos son temas muy conocidos por todos y a mi ahora me apetecía tratar los que he tratado.

L'exterminació de les caixes d'estalvi

Jaume Mussons

Els de la meua generació (1948) vàrem néixer en un món polaritzat: d'una banda, el món anomenat “lliure” o “capitalista” –anomenat d'una manera o de l'altra segons el punt de vista de cadascú–; d'una altra, el món “comunista” o “democràtic” social o real; i uns països “no alineats”, que cada vegada eren menys nombrosos i més alineats.

Als països “lliures” europeus, l'onada socialdemòcrata que va dominar la política dels governs després de la II Guerra Mundial va compensar el respecte a la propietat privada i a l'economia capitalista amb una política econòmica nacionalitzadora d'alguns sectors estratègics, amb la creació d'empreses públiques –monopolístiques o no– en determinats sectors també considerats estratègics, i amb una política social avançada protectora dels treballadors en general i dels més desafavorits en particular.

La fi del comunisme a començaments dels anys 90 va acabar amb aquest món polaritzat, però definit i relativament segur i estable, i en el seu lloc va aparèixer un món més plural però també més indefinit i insegur. A molts dels antics països comunistes, aquells que abans controlaven despòticament l'economia i la societat des del partit únic van passar a controlar, també despòticament (potser més encara), les noves empreses privatitzades i els recursos més preuats del país. I, als

països europeus de tradició capitalista, el fracàs del comunisme va permetre al capitalisme tornar a mostrar la seva cara més salvatge. Margaret Thatcher, a Anglaterra, ja s'havia avançat a aquesta política. Els Estats Units, de fet, no l'havien abandonada mai. I la globalització econòmica, que avançava silenciosament des de feia alguns anys i va ser impulsada fortament els darrers anys del s.XX, va fer la resta: la marxa entera d'un sol país era impossible. La revolució mundial –la “globalització”– havia tingut lloc, no en els països comunistes, com predicava Trotsky, sinó en els països capitalistes. Qui ho

Tot això va coincidir amb una espectacular i imparable davallada dels interessos que els bancs cobraven pels diners que deixaven. Els interessos dels préstecs eren tan baixos que sortia més barata la quota mensual del préstec per comprar un habitatge nou que no pas el lloguer d'un de vell. Alguns polítics,

com p.ex. en Jordi Pujol, ho exaltaven com a mostra inequívoca de progrés social. Però de seguida els promotors d'habitaiges es van adonar que, si la quota del préstec era tan baixa, ells podien apujar el preu dels habitatges –sense cap relació amb el seu cost–, i els seguien venent igual. De manera que aviat van arribar un moment que, malgrat els interessos tan baixos, la quota del préstec era tan alta com abans. Però els promotors continuaven edificant perquè

la gent seguia comprant i els preus continuaven pujant.

Els beneficis de tot això es van traslladar als promotors i, sobretot, als fabricants de materials de construcció, a les empreses constructores, als propietaris de sòl edificable, i, minimitant, als treballadors de la construcció. Els compradors d'habitatge mitjançant préstecs s'empenyoraven per períodes de temps cada vegada més llargs. I els bancs i les caixes, que actuaven sense cap mena de prudència, es descapitalitzaven perquè concedien més préstecs dels que podien concedir a uns prestataris sense solvència per uns terminis molt llargs i a uns interessos poc remuneradors. Semblava que el cas era créixer com fos i tenir el prestatari "agafat" com a client.

* * * *

Quan va venir la crisi, a l'Estat espanyol, el mercat bancari es repartia gairebé a mitges entre bancs -privats- i caixes -que d'una manera o d'una altra eren de titularitat pública-. En el moment que es va veure que la crisi no se superaria fàcilment, que era molt profunda -estructural, no conjuntural-, i que bancs i caixes estaven en perill, el govern espanyol i el Banc d'Espanya, dirigit per Fernández Ordóñez, van prendre una sèrie de mesures que han afavorit uns bancs determinats.

Les caixes, que en el seu origen havien estat una mena de capitalisme popular controlat pel sistema (i doncs que no afectava els interessos sagrats de les classes dominants) i, en certa manera, apolític, gaudien -per afavorir

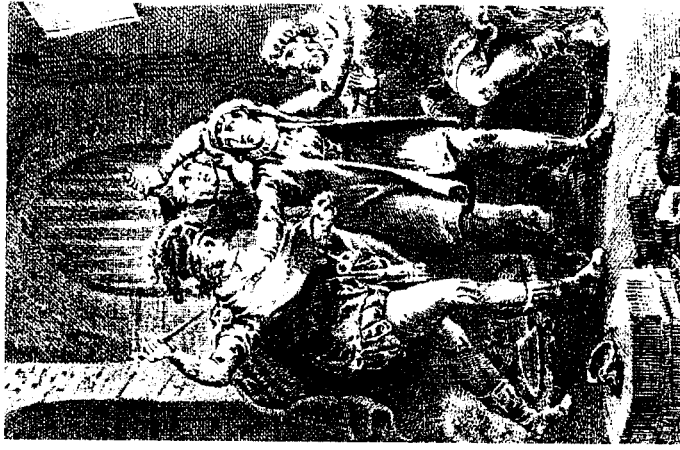
la seva finalitat fundacional: prestar a la gent humil uns serveis financers anàlegs als que els bancs prestaven a la gent benestant- d'una sèrie d'avantatges fiscals i d'altres que no tenien els bancs. A més, des de finals dels anys 70 havien estat impulsades, des d'instàncies diverses -el mateix Banc d'Espanya, entre d'altres-, a l'expansió i a la conquesta de mercats i de clients nous. I fins i tot compraven bancs. Aquesta expansió, en detriment dels bancs -privats la gran majoria-, que perdien quota de mercat i tenien molta competència, provocava les queixes, en part justificades, d'aquestes entitats privades.

Paradoxalment, l'hora dels bancs va arribar amb la crisi. El govern espanyol i el Banc d'Espanya -dirigit per Fernández Ordóñez-, per raons que algun dia s'hauran d'explicar bé -mala situació financera de moltes caixes, però també ganes d'afavorir determinats banquers-, va procedir a l'extermiació, a consciència i de rel, de les caixes, tant de les que eren irrecuperables com de les que passaven dificultats momentànies que podien superar. Primer va forçar la fusió de caixes per atorgar-les-hi préstecs que les permetessin recapitalitzar-se, préstecs que es concedien a uns interessos molt elevats i que, doncs, n'impedien encara més la recapitalització. Fusionant caixes en mal estat financer amb caixes que no estaven tan malament o que fins i tot havien aguantat relativament bé la crisi, s'aconseguia que les dolentes arrossegessin a l'abisme les bones o les que no estaven tan malament. És el cas de la Caixa de Manresa, que podia haver resistit la crisi però que, fusionada amb

la Caixa de Catalunya i la de Tarragona, va ser arrossegada al desastre per aquestes; de la Caixa de Manlleu, i d'algunes altres. En el cas de la Caixa de Manresa, s'hi va ajuntar l'ambició d'un dels directius de la Caixa de Catalunya que provenia de la Manresa - que havia estat un artífex decisiu de l'ascens i del bon estat de la Caixa manresana-, que somiava tenir a les seves mans una entitat de dimensions molt més grans.

El cas escandalós que va ser el que a mi em va fer veure que el Banc d'Espanya i Fernández Ordóñez no jugaven net, va ser el de la CAM: les pressions del Banc d'Espanya perquè Cajastur, Caja Cantabria i Caja de Extremadura -tres caixes que no estaven pas malament, sobretot les dues primeres- se la quedessin. El Banc d'Espanya havia de saber perfectament que tota entitat que es fusionés amb la CAM no tenia salvació; i, tanmateix, va pressionar les tres caixes esmentades tant com va poder perquè s'hi fusionessin. Només la lúcida, insubornable i gairebé heroica actitud d'aquelles tres caixes les va salvar del perill.

No satisfet el Banc d'Espanya i Fernández Ordóñez amb la previsible desaparició de moltes de les caixes, les hi va anar augmentant repetidament el coeficient de caixa, cosa que, tret de les caixes més sanejades -la d'Ontinyent i la de Pollença: després ens voldran fer creure que una entitat financera, perquè sigui sòlida i pròspera, ha de ser de

grans dimensions: al contrari, com més gran, més difícil és la seva sostenibilitat si no gaudeix del favor incondicional i inicu dels poders públics-, les altres no podien assumir. El resultat ha estat la desaparició de moltes de les caixes (de propietat col·lectiva i finalitat social), que han anat a parar a mans de bancs (de propietat privada i sense cap altre finalitat que la del lucre, no pas dels milers d'accionistes, sinó dels que en controlen el consell d'administració); la transformació en bancs (que cada vegada estaran més en mans privades) de les que han pogut sobreviure; i, les comptades que no s'han transformat en bancs (Ontinyent, Pollença), someses

a un règim jurídic que les té com congelades, situació que em recorda la de les caixes catalanes després del 1939. I no vaig sentir ni sento veus denunciant aquestes barbaritats.

Això representa un retrocés social de més d'un segle, i la societat n'ha de demanar responsabilitats. La crisi econòmica, i singularment la del sector immobiliari, no n'ha estat l'única responsable. Un dels responsables ja l'hem esmentat: el Banc d'Espanya, amb unes actituds que penso que vulneren greument i clara, per activa i per passiva, les seves obligacions i la seva funció establertes per llei: per activa, atiant les caixes a una imparable i insensata expansió territorial i a una competència ferotge; tal expansió és caríssima i insostenible a mitjà termini, davant l'excés de competència entre bancs i caixes, com s'ha vist. Per passiva, callant davant la desmesurada concentració de riscos en el sector immobiliari, contra tota prudència i contra tots els criteris de bona conducta financera: permetent que les caixes estiguessin al servei, no dels seus clients (imponents, en diriem abans) més humils, que va ser per al que foren creades, sinó d'interessos econòmics i polítics dels que les controlaven (aquesta depravació la trobem especialment a CajaSur –la caixa andalusa resultat de la fusió, el 1995, de les dues caixes d'estalvis de Còrdova en la qual un canonge de la Catedral feia i desfeia a la seva conveniència–, a la Caja de Castilla La Mancha, a les caixes valencianes CAM i Bancaixa, i a Caja Madrid); tolerant que gestors i consellers de les entitats s'atribuïssin sous, dietes, indemnitzacions i pensions de tal magnitud que, no solament són

immorals, sinó que són un saqueig i probablement una apropiació indeguda amb les circumstàncies agreujants corresponents de les entitats; i no advertint dels riscos ni de les imprudències de caixes que van invertir en sectors aliens a la seva finalitat i van comprar empreses a preus que no els valien (suposem que amb els proporcionals –i desproporcionats– honoraris dels despatxos que hi van intervenir –consultories, advocats, gestories...– i les comissions –elevadíssimes–, dels intermediaris, uns i altres amb desviacions parcials cap a gestors i consellers de les entitats inversores: aquest seria el cas, p.ex., de la Caixa de Catalunya, especialment amb les inversions desastroses que va efectuar en el sector de les assegurances. Aquesta responsabilitat i mala conducta del Banc d'Espanya les hem d'estendre, en la mesura de les competències respectives, al Ministeri d'Economia espanyol i a les conselleries competents de les respectives comunitats autònomes.

Les caixes que van fer les coses ben fetes encara existeixen avui, malgrat el Banc d'Espanya i Fernández Ordóñez. Sabem per què caixes petites com les d'Ontinyent i Pollença no han tingut problemes: perquè han estat fidels al seu esperit fundacional (singularment de banca popular), perquè no han abandonat en cap moment l'ortodòxia bancària (no concentració de riscos, no inversions incertes i cares, no als cants de sirena del Banc d'Espanya que n'atiava l'expansió, no a les immoralitats en els sous i dietes i en les actuacions dels consells i dels gestors). No sabem tan bé, els que no som del sector, per què altres caixes han pogut resistir, tot i que

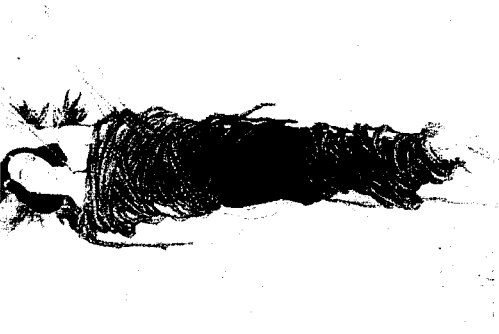
han hagut de transformar-se en bancs. Singularment crida l'atenció la no excessiva exposició al risc immobiliari i les bones pràctiques bancàries de totes les caixes del Cantàbric (les basques, la de Cantàbria i les asturianes), situació que no s'estén a les veïnes de Galícia i, en menor mesura, a Navarra. Que, en general, es corresponen a comunitats autònomes ben gestionades.

El Banc d'Espanya i Fernández Ordóñez hi tenen gravíssimes responsabilitats, però també les hi tenen els gestors i els consellers de les caixes desaparegudes. Els gestors, per mala gestió, per incompetència, per ambició personal, per actuar al servei dels seus interessos personals i no dels de les entitats i dels seus clients o imponents, per favoritismes i clientelisme en els nomenaments, per violar l'esperit fundacional de les entitats, per servilisme als poders polític i econòmic i, per rematar-ho, per atribuir-se uns sous,

unes dietes, unes indemnitzacions i unes pensions fora de tota mesura –sense cap mena de proporció amb la feina efectuada– i que representen un saqueig de les entitats. O sigui que cobren com un rajà, enfonsen les entitats, i, quan se'n van –sovint perquè els treuen per les atrocitats comeses–, s'enduen tot el que ha quedat a la caixa. Pel que fa als consellers, són també responsables per haver format part d'uns consells sense tenir cap mena de preparació ni de coneixements indispensables per entendre les qüestions que han de deliberar i votar; per no mirar-se cap dossier abans de les reunions; i per cobrar unes dietes desproporcionades i tenir altres avantatges materials només per assistir molt d'en tant en tant a unes reunions en les quals els gestors ja ho han decidit tot abans de començar.

Ens hem quedat sense caixes. Prèviament han estat saquejades i, finalment, enfonsades. Ens ha costat

a tots els ciutadans milers de milions d'euros. No n'hi ha prou amb dos o tres gestors de caixes processats. Hi ha molts més responsables als quals esperem que se'ls demanin responsabilitats civils i criminals. Amb les civils ja m'aconformaria. En els delictes econòmics, les presons només haurien de servir per quan els culpables no tornen el que han robat i no indemnitzen el mal que han causat.

Dació en pagament o nul·litat de les hipoteques per vicis en el consentiment?

Jaume Mussons

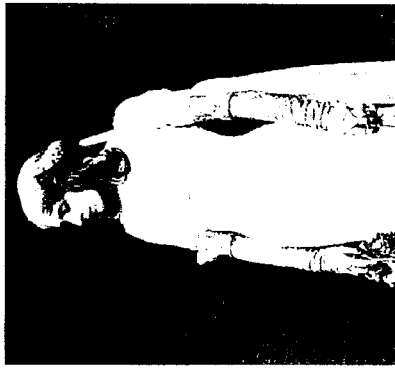
La crisi econòmica ha causat la insolvència de molts deutors de préstecs amb garantia hipotecària, amb les conseqüents reclamacions judicials, embargaments dels béns hipotecats i, en el seu cas, llençament dels que viuen —prestataris o avalista— en la vivenda embargada. La qual cosa és un problema social i moral, al qual una societat avançada i justa ha de fer front.

Entenc que, en el nostre ordenament jurídic, la dació en pagament no s'aguanta per enlloc i, a més, no sempre representa una sortida justa i beneficiosa. En la majoria de casos evitaria la clandestinitat permanent a què es veu obligat el deutor insolvent que ha perdut la vivenda i que encara deu diners al banc, però hi ha casos, com p.ex. aquells en què un familiar gran ha hipotecat la seva vivenda per garantir el préstec d'un parent jove, en els quals no solucionaria el problema més greu: que un velllet es quedi sense casa seva, que sol ser l'únic que té.

Entenc també que moltes de les hipoteques existents són nul·les de ple dret per vicis en el consentiment del prestatari, per diferents raons que intentaré exposar.

Abans de la concessió de la hipoteca, el taxador imposat pel banc moltes vegades ha fet una sobrevaloració de la finca per tres motius: perquè els preus no

paraven de pujar des de feia anys, amb la qual cosa, en el moment de la taxació, no valia el preu que deia el taxador, però, al cap d'uns mesos, sí; perquè la factura de la taxació, que pagava el prestatari, era un tant per cent del valor que el mateix taxador donava a l'immoble i, doncs, com més deia que valia, més cobrava per la feina; i finalment, perquè els bancs ja trobaven bé la sobrevaloració, ja que els permetia concedir un préstec més elevat. I el promotor-venedor de l'immoble podia així aconseguir un preu més alt per la compra-venda, tot i que això és irrellevant per al consentiment del préstec (a tot estirar, es pot intuir una conxorxa, expressa o tàcita, entre el banc i el promotor, però és un terreny relliscós, intangible).

El banc concedia els préstecs contra tot criteri de prudència bancària: la quantitat prestada s'aproximava a la totalitat del valor de taxació de l'immoble, que, com hem vist, ja estava sobrevalorat; i la solvència econòmica del prestatari (ingressos, béns, feina...) solia ser insuficient.

A més, el banc sotmetia el prestatari a unes pràctiques de moralitat de les quals estava sota mínims: el banc solia suggerir un notari determinat per escripturar la hipoteca (de fet l'imposava, perquè el prestatari ignorava el seu dret a triar-lo i o perquè no en coneixia cap i li semblava igual un que un altre); algunes males llengües diuen que alguns notaris dels que solien cridar els bancs per escripturar hipoteques satisfien a algú de l'entitat bancària una comissió, que sovint es repercutia al prestatari sense que aquest ho sabés (això ajudaria a explicar que, a les ciutats grans, uns pocs despatxos notariais, que es prestaven a aquesta pràctica, acumulessin la majoria d'hipoteques escripturades a la ciutat — que són justament els despatxos que més han patit la crisi—, però això nosaltres no ens ho hem de creure perquè suposem que els col·legis notariais vigilen zelosament que la professió sigui exercida de manera legal i honesta i no ho haurien permès, i haurien exercit amb contundència les atribucions disciplinàries que tenen...). També la tramitació de les escriptures anava a càrrec d'una gestoria imposada pel banc, gestoria que cobrava al prestatari, a través del banc, uns honoraris que triplicaven els de mercat per a aquesta classe de gestions tan elementals i fàcils de fer.

D'altra banda, en els casos que el banc no lliura al prestatari, en el termini

de tres dies abans de la signatura, tal com diu la Llei, l'oferta vinculant del préstec hipotecari, el prestatari no té temps ni d'assessorar-se sobre tal oferta vinculant ni de discutir i renegociar les clàusules amb el banc. Cal tenir present que, a l'oferta vinculant, hi ha condicions que no han estat degudament informades al prestatari durant les setmanes de negociació i tramitació bancària del préstec. A més, 3 dies abans d'anar a cal notari, el prestatari ja ha hagut de satisfer, o s'ha compromès a satisfer a càrrec de la futura quantitat prestada, els imports de la taxació, de l'estudi bancari, i, segons els casos, algun altre que ja s'han meritat. A més a més, 3 dies abans d'anar a cal notari el prestatari no està en condicions ni materials ni anímiques de renunciar al préstec que li permetrà l'accés a la vivenda somiada. En aquesta qüestió, els bancs també hi tenen culpa perquè retenen deliberadament informació que haurien d'haver donat abans al prestatari quan encara era capaç de fer marxa enrera. Però també és l'Estat —un Estat en mans i al servei dels bancs, no ho oblidem— que hi té culpa per exigir només 3 dies d'antelació per al lliurament de l'oferta vinculant al client. A més a més, 3 dies abans d'anar a cal notari, el notari ja ha donat hora per a la firma: el prestatari es troba o se sent lligat de mans i de peus.

Encara més. Resulta que, a l'escriptura d'hipoteca —un llibre que pot arribar a tenir al voltant d'un centenar de pàgines—, hi ha moltes clàusules que, ni el banc no les ha esmentades mai al futur prestatari durant el procés de negociació de la hipoteca, ni són a l'oferta vinculant. Moltes d'aquestes clàusules potser no s'aplicaran mai —p.ex., les

relatives a mora i insolvència—, però algunes sí, i poden tenir, en la vida del préstec hipotecari, conseqüències econòmiques força substancials. I, en general, el notari, que no pot ni vol llegir tot el patracol, i que amb bon criteri (o no) només esmenta en veu alta les clàusules més importants, hi passa de llarg en la lectura de l'escriptura, que el prestatari no llegeix per ell mateix (Déu nos en guard que ho volgués fer, havent-hi esperant, a la sala, el notari i els dos apoderats preceptius del banc). Per fer les coses bé i sense abusos, caldria que, una setmana abans de la firma, la notaria lliurés a prestatari i prestatari l'esborrany de l'escriptura a fi que la poguessin examinar i consultar amb experts, però això no és gens fàcil d'aconseguir, si més no pels prestataris (els bancs, en algunes operacions més senzilles, fins i tot es neguen a lliurar als clients un exemplar del contracte perquè l'examinin abans de signar-lo).

Tot això crec que és prou per sostenir que hi ha molts préstecs hipotecaris que són nuls de ple dret —i no només algunes de les clàusules, com han dit fins ara els tribunals en alguns casos— per manca de consentiment del prestatari conseqüent a les males pràctiques del prestatador. I que, un cop reconeguda judicialment aquesta nul·litat, aquells que han provocat aquests vicis del consentiment són els que han de fer-se càrrec dels perjudicis causats, ja que no res no solucionarà la simple resolució del préstec: el prestatari no podrà tornar immediatament els diners que el banc li ha deixat.

Brief notes about “The moral panic paradigm”

In the state of permanent and endless degradation of democratic societies around us, we again propose another paradigm, by means of this brief article where we will modestly intend to approach one of the most solid concepts in modern Sociology which is “The Moral Panic” thesis, throughout the reading of Professor from Lancaster University (U.K.) *Liviu Alexandrescu’s Article “Mephedrone, assassin of youth. The rhetoric of fear in contemporary drug scares”, published in December 2014, in the Magazine “Crime, Media and Culture”.*

We are not really going to talk about “drugs, dopes or narcotics”, but a sort of social process that can force political or administrative decisions and even over-reactions because of basically “mass media” campaigns, moral consensus towards personal and collective security, most of the times far from minimum democratic methods and protocols.

The persecution of individuals or groups specifically are cited as moral panics, such as the anti-Semitic pogroms, Stalinist purges, witch hunts of the European Renaissance, McCarthyism and the blacklist of communists in Hollywood during the 1950s.

Similar examples are to be found recently in our cultural area such as the Gypsies pogroms in Martos (Jaen), or even more recently the Anti-Chinese riots in Elda.

1.- What surrounds the main topic. Somehow and nowadays, sociology is a transversal science that has deservingly become a grown up. In fact, the point is that what it is always easier is to try to explain structural changes and class-based divisions as a consequence of certain economic policy, and that is why the very first question that we face when we approach to “the moral panic” paradigm, we come from the way how criminology try to explain the exceptions: deviance and disorder that inevitably appear recurrently in any society, that, on the other hand, usually tries to look just to the opposite direction.

If we become to analyse quickly any of our societies, we also need the mass media studies to complete the sociologist point of view, since everything by definition has to be too much more complex and difficult when you are really dealing with people, as people.

It is then, when we arrive to the “moral panic paradigm” as a tool that it is “uncritically employed (...) to describe public reactions to numerous social phenomena from child abusers to flu epidemics”.

So we have now fallen into that forgettable corner that criminology try to explain; but at the same time we will surprisingly find a growing gap with sociology and mass-media sciences.

2.- Summary.

When Liviu Alexandrescu is investigating the Mephedrone, he uses the “moral panic” thesis to try to explain what it is around a new “Drug scare”, what makes everything quite easy not only to be understood but to be comprehended as a whole too; but a primary impression would assault anyone, that it is not quite enough.

Professor Alexandrescu’s article it is a very organized, assessed and methodical work about a trending topic in any society, as it is everything related to drugs, dopes and narcotics.

The Mephedrone is initially a synthetic derivative of cathitone, with certain structural similarities to amphetamines, that at first was sold as plant fertiliser and mostly by internet. How this legal substance came to be classified as Class B in United Kingdom, and consequently illegal, is what the article is to explain.

After a series of sensationalist journal news about youngster and teenagers that were supposed to have committed suicide because of an overdose of this drug, or simply after taking it, the British Government was impelled not only to forbid it but to ban it, against some medical and chemical the most coherent opinions, that inevitably implied collateral political effects in some Official Institutions in England.

Just the heavy and unceasingly pressure of the Media during six months when many journal articles associated with impunity several youth deaths with the consumption of this drug, forgetting that in the vast majority of the cases it was not lonely and only the cause of the deceases. Besides it was a very easy substance to get that quickly within hours, and, as it is said before, not only by means of street dealers, but thanks to internet, as well.

and subsequent public responses", it has only been widely accepted, used and defined in Criminology.

A.- Concern: "Moral panics occur when the mass media take a reasonably ordinary event and present it as an extraordinary occurrence".

As we said before, Mephedrone, was legally sold as plant fertiliser, coming from nowhere, what implied that there were not any clinical observation or evaluation, and fewest history or medical records.

When the popular and mid-market dailies started to associate this substance with fatal youth and teenagers' accidents and suicides, in fact they became that extraordinary occurrence caused immediately and dramatically by that substance.

No matter medical and scientific opinions, Mephedrone, whose street names are "meph", "meow meow" or "TopCat", had to be necessarily banned, and its trade absolutely wiped out, since these cases are more than extraordinary. Then the Mass Media started to work carefully and patiently this product under "their criteria of news values", but as it ought to be expected by "us" the good and moral society.

B.- Hostility: "The media set in motion a "deviancy amplification spiral" in which a moral discourse is established by journalists and various other authorities, opinion leaders and moral entrepreneurs, who collectively demonize the perceived wrong-doers as a source of moral decline and social disintegration".

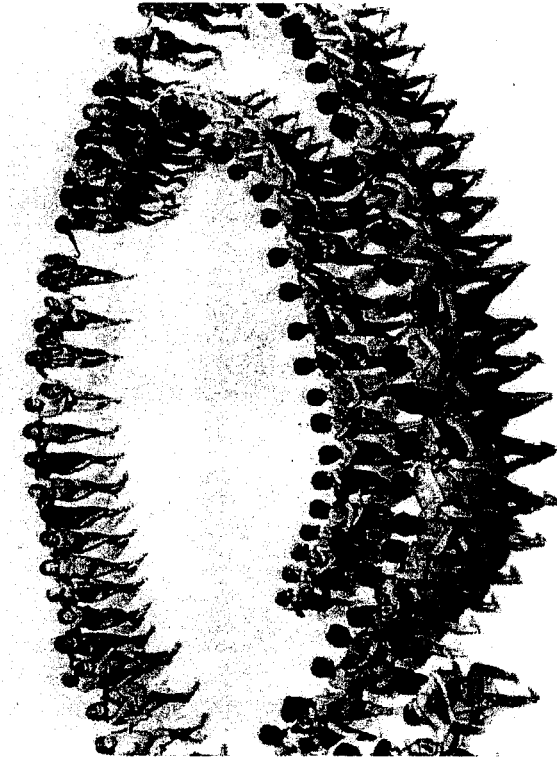
When I am referring to the second defining feature of the model, I am going to dare to remember not only that

moral panics could come from moral crusades in America at the beginning of the twenty century, but to root it rather in the Calvinist and Protestant moral, than in the Catholic ethic. That it is probably why this theory is mainly born into the American and British Universities.

Then, when the Mass Media has undertaken out of Mephedrone as final product that moral statement which means that it is a very dangerous and noxious drug, because vulnerable teenagers coming from dissolved and disorganized families post Berlin wall fall, had suffered or even died after psychotic reactions, hallucinations or euphoria. Inevitably Mephedrone consumers, as they should be for the good conscience of the society a demonized minority, it is quite easy to label them as deviants and outlaws, at first after classifying the substance as Class B.

But that is not enough, the Mass Media beyond then is "responsibly" in charge of issuing from time to time, with no critical discourse and sensationalism as "amplification spiral" several articles about the drug in question, as Alexandrescu points: mentioning "teenagers commit suicide, an innocent man is attacked with no reasons, or even Chinese dealers ship drug to U.K.". In another words: vulnerable and naive youth at home, gratuitous violence, and racist references what are to be extremely harmful and detrimental to the good society, that could hypothetically be disintegrated because all of that. In fact,

Professor Alexandrescu, succeeds to explain carefully and profoundly those three facts at the last part of the article that we are modestly trying to comment.

All that means: because of political considerations, the quite aware government of what society morally was to ask, shared that "war on drugs" that Us President Nixon started at the beginning of the 1970s. In few words, they adopted restrictive penal measures (not only the dealing but its possession too), the limitation of sales through medical regulations and the control of the trade.

The thing is that because and even though Mephedrone was banned, and its popularity grew quite much, and doubled its price. Its consumption entered the teenagers world, as before had happened with cannabis, ecstasy and cocaine. In consequence, the consumers were demonised, as many other forms of deviance, and of course, Mephedrone

consumption grew exponentially and very often was added to the other pre-existing drugs.

On the other hand, not only the Government banning, but the journalist and moral crusaders, they had to exaggerate the problem with Mephedrone and misinform distorting it, in order to set not only the basis of the banning, but also to justify the moral panic paradigm.

3.- Evidently the Mephedrone case does fit into the classic moral panic prototype

Though the concept of moral panic comes from British sociology, where Stanley Cohen, a sharp, acute and witty Jewish Professor, provided the first systematized and empirical "study of the media amplification of deviancy

Besides it is not only the Mass Media, but the politicians as well, that ably and subtly take profit of the situation, and they even start their own crusade: "the drug war", with the enthusiastic support and upholding of the police.

C.- Consensus: "Moral panics clarify the moral boundaries of the society in which they occur, creating consensus and concern".

Looking into the article, it is quite easy to discover that Mephedrone consumers behave detrimentally and threateningly against the common sense society; originating a combative consensus that it is worked and spread not only by the Mass Media, but the politicians and police as well; with no other response that courts and prisons.

It is not strange that Professor Alexandrescu, titled his article "Mephedrone, assassin of youth", what confirms in short words that concern referred in the third feature of the model.

D.- Disproportionality: "Moral panics occur during periods of rapid social change, and can be said to locate and crystallize wider social anxieties about risk".

At the very beginning of this twenty-first century that could well have started after Berlin wall fall, internet has been more than a silent revolution, and sometimes has been reported as a real threaten to the main values of family and society because of the evident facility to be misused and its no ending and unattainable boundaries.

Professor Alexandrescu insists on how Internet helped the potential Mephedrone consumers, to buy it via online shops. In other words, for the audience suspicious Internet has

determinedly contributed to facilitate extraordinarily the Mephedrone consumption. Then because of Internet, it is perfectly possible that anyone could get the noxious substance, supposing, at least rhetorically a great risk to the "good society": "us" before "them".

In his article, Mr. Alexandrescu analyses carefully the language used by the journalist, in order to crystallize social anxieties, but keeping the audience prudently aside: "an inquest heard/was told"....

E.- Volatility: "It is usually young people who are targeted, as they are a metaphor for the future and their behaviour is regarded as a barometer with which to test the health or sickness of a society".

When Professor Alexandrescu titled his article "assassin of youth", he did not do it for nothing. That is why he revises the articles on those popular dailies, he is right when he does not refers only to teenagers, but to youth in general: it is not only Gabrielle Price 14, but a talented law student Laura Main 28, as well, or Daddy Mark Jolly, 30.

It means that any youngster, with no academic differences, marital status or professional activities, is a possible Mephedrone consumer. They are not only to be sons, but could easily be any of the parents or an adult youngster as well, "playing Russian Roulette with their lives".

Then the Mephedrone banning was to be based on how to prevent our society from "the chaos that the drug had apparently managed to unleash outside their homes" and from the presumably "source of a series of antisocial deeds of the most bizarre kind", as Professor Alexandrescu graphically records.

More recently Garland (2008) "On the concept of Moral Panic" has suggested that there could be two other features that he regards as essential to clarify the meaning of the concept systematized by Cohen: the moral dimension of the social reaction, and the idea that the deviant conduct is somehow symptomatic of a wider problem.

4.- Some conclusions.

It is not me, as a hidden observer of reality through my Notary Public Office,

who is really allowed to arise any review or critique to the moral panic paradigm. But, at first, it is easy to acknowledge that the "Moral Panic" paradigm can decisively help anyone to understand the process against Mephedrone, in a very clear succession of features that organizes and explains what has happened from its beginnings until today.

Even though, the problems with Mephedrone are not only the "rhetoric of fear in contemporary drug scares"

as a result of sociology, but rather a criminologist question.
 The "moral panic" is what seeks to classify an apparently harmless substance, as a drug, because it seems that there have been some serious problems not with its use, but because of his consumption, as a result of a misuse. In a context of founded and generalized scares before drugs: the easiest it is to force its classification indeed as a drug, ban it, and fight against it with courts and prison, not only for the dealers but the consumers and possessors as well; as it is done in fact with the rest of the drugs and dopes, with a general consensus.

Then, by this paradigm we have really understood, why the society, through Mass Media, politicians, journalist and policemen, to solve the problems with drugs in general, and Mephedrone in particular, has coherently reacted before the social but even more security exaggerated problem, with a criminologist analysis and solution.

After all these too much easy and less original conclusions, we ought to bring forward the last part of Professor Alexandrescu's conclusions remarks, when he tries to update the moral panic paradigm in the social sciences, on the basis of what Stephen Cohen had written on 2.011, as a kind of contemporary aggiornamento: now on we have to "distinguish moral panics (the exaggeration of a problem) from denial (the trivialisation or underestimation of the negative effects of a problem)". Cohen was laying the foundation for a new civic culture, where it is to predominate authoritarian attitudes, less tolerance with sensitive social realities,

and a moral consensus towards personal and collective security.

Recently, after a terrorist attack against Ottawa Parliament, in U.S. a demented with an axe attacked two policemen in New York, news that deserved a notable media echo. Meanwhile, and on the same day, there was another violent episode in a School in Maryville (Washington), with the result of one died girl, that was not on any of the important dairies of U.S. It means that terrorist activities with political effects do really deserve Mass-media attention, whereas another non-sense slaughter it is not that important, since it has become too common at last. I am not so sure that the moral panic theory could help me to understand that different Mass-media reaction; and even I wonder if I could explain the previous contradiction through Mass Media Science, or I'd rather needed sociologist concepts, and between them the moral panic model again: probably not. At the end, it is possibly a security problem that requires oppressive solutions, immediate and radical measures.

Probably Cohen really understood our social problems and dilemmas after the Twin Towers Islamic terrorist attack, post September 11, and why not, China's economic progress under a dictatorship, or more than an authoritarian State. But still, I am not sure that this is genuine sociology, fully valid to explain our twenty-first century, and solve the continuous arousing social problems without causing directly or collaterally any harm, as Professor Alexandrescu concludes at the end of his illustrative article.

5.- Epilogue.

To proof that the "Moral Panic" Paradigma is perfectly on and in use, may we propose you to analyze under the scheme and principles discussed in this article, the following fact well known to all:

As a result of the terrible Islamic attacks in Paris, and more recently in Brussels, both perpetrated by French Islamists, a firm and solid answer has been required not only by French citizens but by different political levels in Europe. Inevitably everything could be perfectly justified: in France, there is pending an urgent reform of the Law, in fact a proposal from the same President of the Government, Manuel Valls, in the sense of making loose French nationality to all those nationals involved in acts of terrorism in France. Of course that this bill, is to be approved in the Assembly, but even though ...

RESUM

En la situació de degradació de les societats democràtiques del nostre entorn, novament portem un debat molt més desenvolupat al món anglosaxó per la seva excessiva influència Catòlica, sobre processos sociològics que poden forçar decisions i reaccions extremes de caire administratiu i polític, bàsicament a partir de campanyes de premsa i consensos morals en favor de la seguretat personal i col·lectiva, però prescindint dels més mínims protocols i mètodes democràtics.

En sociologia, el paradigma del "pànic moral" explica una reacció d'un grup de persones basada en la percepció falsa o exagerada d'algun

comportament cultural o de grup, freqüentment d'un grup minoritari o d'una subcultura, com perillosament desviat i que representa una amenaça per a la societat. Són subproductes de controvèrsies que produeixen arguments i tensió social o que no són fàcilment discutits atès que alguns d'aquests pànics morals són tabú per a molta gent. El pànic moral té diverses característiques distintives:

A.- Pànic: Ansietat/Preocupació: Sovint, és molt intensa i llavors sembla no existir cap problema més gran que l'objecte del pànic.

B.- Hostilitat, de la Mass Media, líders d'opinió, Autoritats, que demontitzen els causants del pànic, associant-ho a la decadència moral, i a la desintegració social. Alguns vegades el grup triat ni tan sols existeix i aquells que sí existeixen són majorment social i econòmicament marginals. Sovint, els mitjans massius poden retratar un grup en una forma que no existeix en realitat i aquest estereotip creat per a ells eventualment persistirà.

C.- Consens sobre els límits de la moralitat en la societat on té lloc "el pànic moral". La televisió i la ràdio comencen a amplificar el pànic, sent reflectit en altres camps com pot ser la política. Fins i tot en la societat victoriana, el pànic mediàtic moral va ser adoptat pels mitjans en la forma de panflets, volants i periòdics.

D.- Falta de proporcionalitat. Aquests fets són freqüentment dramàtics i sense representativitat. Es fan servir termes com ara "monstres", "decadència" i "crisi" per emfatitzar la gravetat del problema. També es fa servir llenguatge mèdic tret de context, com la paraula

“epidèmic”. Les estadístiques es fan servir malament o són manipulades de tal manera que fa al lector pensar que el problema és pitjor del que realment és.
E.- Volatilitat: - El pànic dura pel cap alt uns mesos, encara que pot tornar a passar.

Per tant, inevitablement hi ha una derrota aparent dels processos democràtics en la possible adopció de decisions urgents i immediates, ja que no sols la societat, ans el Mass Media, Líders d'Opinió, .. han acceptat el paradigma, s'han familiaritzat amb ell, i no sols han entès, ans han comprès la seva aplicació immediata també.

Aleshores, aquest consens social sempre condicionarà i farà pràcticament impossible qualsevol reacció política, sincera i creïble, siguin en les circumstàncies que siguin; ja que avui dia, és el que justament està passant, sent-ne bona prova la proposta de Manuel Valls per privar de la nacionalitat francesa als implicats en actes de terrorisme en sòl francès.

BIBLIOGRAPHY

- Jewkes, Yvone. 2011. *MEDIA & CRIME (second edition)*. London: SAGE
- Choen, Stanley. 2002. *FOLK DEVILS AND MORAL PANICS: THE CREATION OF THE MODS AND ROCKERS*. Routledge: 2002
- Cohen, Stanley. 2001. *STATES OF DENIAL: KNOWING ABOUT ATROCITIES AND SUFFERING*. Wiley: 2001
- Greer, Chris. 2010. *CRIME AND MEDIA: A READER*. London and New York, Routledge.
- Garland. 2008. *ON THE CONCEPT OF MORAL PANIC*.

Alvar-Josep Espinosa i Brinkmann

Notari de la Ciutat de Mataró

Les meves percepcions de la Gran Guerra

Per als membres de la meua generació nascuts a Barcelona a mitjan de la dècada del 1950, la Primera Guerra Mundial és quelcom pròxim a la prehistòria. I més quan som europeus que pertanyem a un Estat que no participà en aquella contesa. Si més no de manera activa, ja que els industrials catalans si que es varen beneficiar indirectament de les possibilitats que varen tenir de col·locar les seves mercaderies mentre els països més rics i productors del món occidental estaven «ocupats» amb aquella desgraciada guerra.

La meua primera percepció personal de la Gran Guerra està lligada als records de la meua àvia Amnita Pujol, nascuda el 1900, que m'explicava, de molt petit, les controvèrsies que ella havia tingut durant els anys de la guerra europea amb les seves companyes d'escola. La meua àvia, marcadament aliadòfila, amb quinze anys tenia a Barcelona apassionades discussions amb algunes

de les seves companyes que s'havien declarat germanòfiles. Josep Pla descriu en les seves cròniques de l'època els debats i les tertúlies que sobre aquella contesa es produïren arreu de Catalunya, principalment a l'Ateneu Barcelonès, on es reunia durant el primer terç del segle XX la burgesia culta de la ciutat. De seguida vaig saber, per l'obra d'en Pla, que el caràcter «sentimental i líric» del poble català, que era marcadament aliadòfil, havia “donat” deu mil morts a la legió estrangera, «deu mil pelegrins del no-res» (Josep Pla). Catalunya, amb una forta tradició democràtica, s'identificava amb els aliats, mentre que tot allò de caire germanòfil s'assimilava a la concepció espanyola, tradicionalista i poc respectuosa amb els drets de la ciutadania i de les nacions sense estat com era Catalunya. Pla explica que aquell sentiment aliadòfil va ser l'origen que durant la Guerra es fessin a Barcelona macabres sopars

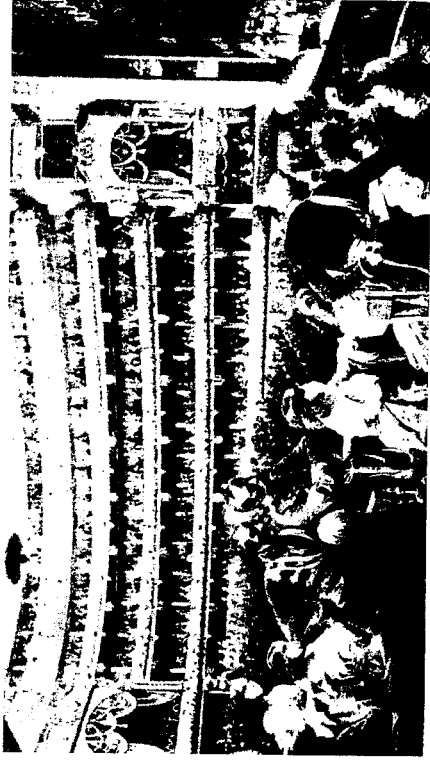
per celebrar les victòries aliades de manera que l'abundància i la qualitat del festeig estava en justa concordància amb el nombre de baixes de les tropes enemigues. Com més morts, més alcohol i millors aliments s'hi servien.

La segona percepció que vaig tenir d'aquella guerra fou a principis de la dècada dels setanta arran de les meves primeres excursions a les comarques del Rosselló, al sud de França. És un territori que havia estat català fins fa pocs segles. Per a molts de la meua generació era obligada la visita a la població francesa de Ceret, on havien anat a parar, fugint de París i de «l'estupidesa de la guerra», alguns dels pintors més importants del segle XX, com Picasso, Braque o Derain. Tots ells hi foren convidats per l'escultor català Manolo Hugué, que havia arribat a Ceret uns anys abans. Vivien en comunitat en una casa amb degoters i un jardí de grans dimensions, on Madame Totote Hugué i Pablo Picasso feien el menjar. Segons Hugué, «vivien a Ceret, recollits, deprimits, aclaparats, contemplant com la guerra ho anava destruint tot». Matisse estava a prop, a la vila costanera de Colliure, d'on era la seva dona. L'escultor Aristides Maillol era també a pocs quilòmetres, al poblet de Banyuls, on havia nascut i on passava els hiverns «absort en els seus nus, en els torsos i les formes de les seves Venus», girant «completament l'esquena» a la guerra. Tots ells es relacionaren durant les llargues temporades que passaren a les terres catalanes del sud de França, a menys de dos-cents quilòmetres de Barcelona.

Quan vaig conèixer Ceret, la vila encara era plena d'exiliats espanyols de la Guerra Civil, que s'hi havien

refugiat per estar el més a prop possible d'Espanya. Feien força pinya i moltes tertúlies a les places d'aquesta agradable població. Jo gaudia parlant amb aquells exiliats que provenien de les diferents esquerres que varen conformar el bàndol republicà. Però el que més em cridà l'atenció fou un petit monument que es troba en una placeta de Ceret. Jo encara no sabia que a cada racó de França, a cada poble o llogarret, hi havia un monument als caiguts «pour la France», però ben segur que no n'hi ha cap de tan subtil i meravellós com el de Ceret. Aquest petit monument, presidit per una bellíssima escultura de pedra d'Aristides Maillol, representa una dona fornida amb uns pits esplèndids que recolza el cap en una mà amb una actitud de pensament i tristesa introspectiva. A la base del monument hi ha les llistes de tots els habitants de Ceret que moriren tant en la Primera Guerra Mundial com en la Segona i també a Indoxina. Em cridà l'atenció la quantitat de morts que hi ha a la llista corresponent a la Primera Guerra Mundial en comparació amb la Segona i amb la d'Indoxina. Era una llista esglaiadora: semblava impossible que en un poble tan petit com Ceret hagués mort tant jove. No sé si era un càstig al sud, que sempre és més desgraciat que el nord, però aquella llista, de ben segur, representava la majoria dels joves de Ceret del 1914.

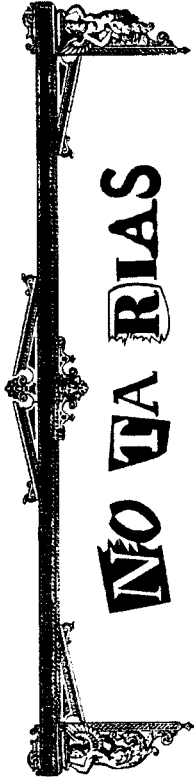
Des d'una altra perspectiva, la meua tercera aproximació a la Primera Guerra Mundial fou a través del cinema i la literatura, que sempre s'han fet ressò de la seva crueltat. Per a mi es tractava d'una guerra de pluges, de trinxeres, de fíed, d'hores d'espera, de gasos mortals, d'artilleria, de consells de guerra amb

penes de mort i, quan convenia, de lluita cos a cos en terres inhòspites de França. Però, sobretot, era una guerra en blanc i negre, on les tonalitats d'altres colors eren absolutament inexistents. Recordo haver vist en cinemes d'art i assaig i amb cert retard històric, per raons òbvies de la dictadura franquista, dues pel·lícules molt representatives d'aquella sòrdida guerra. Els dos films estaven molt relacionats amb múltiples condemnes a mort de soldats del bàndol aliat per suposades i absurdes covardies. Aquelles dues pel·lícules, *Déu i pàtria*, de Losey (1964), i *Senderos de gloria*, de Kubrick (1957), són una denuncia definitiva de l'estupidesa de les guerres i la follia de la humanitat. En l'àmbit de les lletres, l'escriptor Robert Graves, que participà en la guerra, relata que amb molta assiduitat es dictaven penes de mort contra la pròpia tropa, malgrat que el mateix Govern anglès ho negués a

la Cambra dels Comuns de Westminster. Adormir-se durant la guàrdia nocturna significava un consell de guerra i la pena de mort, cosa que passava més sovint entre els soldats més joves —quasi nens—, que tenien majors dificultats per controlar la son. Alguns dels condemnats a la pena capital eren menors de divuit anys. Havien amagat la seva veritable edat per poder participar voluntàriament en una guerra on moririen a mans dels seus teòrics companys a causa d'alguna falta reglamentària. Moltes vegades —continua dient Graves— no s'acceptaven certificats mèdics justificatius d'atacs d'angoixa en casos de soldats que havien abandonat a la desesperada el camp de batalla i eren afusellats després d'una farsa de consell de guerra.

Xavier Mañoz Puiggròs,
advocat i escriptor

Consultori del Doctor Escrivà

-Il·lustratiu Doctor: Ara que vindran les eleccions imperials nordamericanes, que casualment coincideixen amb les inautònòmiques del Col·legi Notarial de Catalunya, penso que els candidats a degà haurien d'informar-nos de les seves preferències electorals internacionals; en concret, ens haurien de dir clarament i entonant l'himne notarial si es decanten pel Trump el torturador, o per Hillary la consentidora. Com votar a uns o altres si no sabem ni això? (Anton Machuca)

-Sobre el paper em sembla una bona idea, Machuca; t'animo a portar-la a la pràctica; només cal que facis una enquesta als notaris candidats on incloguis aquesta pregunta: ¿Amb qui preferiries anar al lli: amb Trump, amb Hillary o amb una qualsevol?

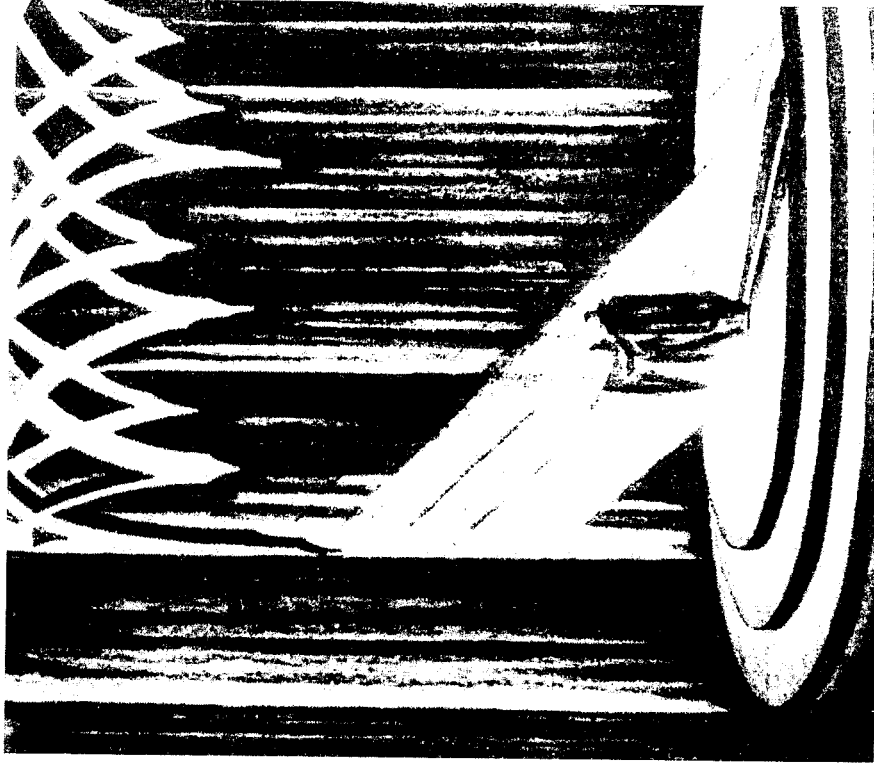
D'altra banda, no sé a quin himne notarial et refereixes; l'únic himne notarial que conec és aquell, escrit en clau irònica i amb música legionària, que començava amb la frase "Sóc *corrupte i deslleial notari...*", però aquest himne ha estat censurat, amb una mica de raó, per totes les instàncies infra y supranotariales. De tota manera, tinc entès que la revista **ÀPOCA**, en breu, convocarà un concurs restringit

d'himnes, epitalamis i epitafis notarial; a veure el que surt. La cosa promet.

Filomàtic Doctor: aprofitant les bones relacions existents entre el Notariat espanyol i el rus (no endebedades fa uns mesos s'ha signat, segons em diuen, un importantíssim conveni entre els alts representants d'ambdues institucions), caldria proposar que el curs proper el Col·legi organitzi un cicle de conferències sobre la democràcia al *Kremlin*, amb intervenció de l'ambaixador rus a Espanya, l'ambaixador rus a Portugal, i el cònsol rus a Viladecans, i patrocinat per Vodka Akdov (Sinforosa Quintana).

-Amiga Sinforosa: ¿perquè no ho proposes tu aquest cicle sobre la democràcia al Kremlin? No sé si té molt interès des d'un punt de vista estrictament professional, però morbo sí que en té. Segur que trobaràs companys al Col·legi Notarial de Catalunya que estan interessats en el tema (i en el vodka), molt més que no pas al del nacionalisme segons Stalin.

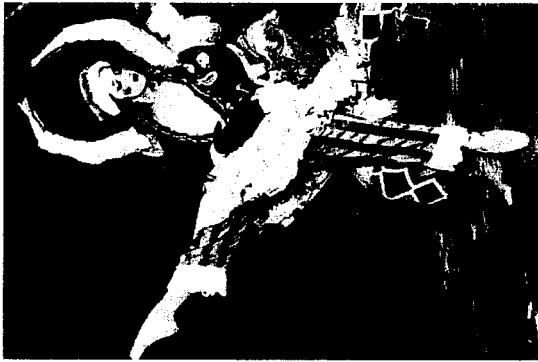
-Impertèrrit doctor: Llegeixo en un diari francès que sé que us agrada, que

a França han entrat en vigor les noves tarifes dels notaris i d'altres professions reglamentades. M'ha cridat l'atenció que, mentre el president del "Conseil Supérieur du notariat", *M. Pierre-Luc Voge*, va ser molt crític, segons diu aquell diari, sobre les citades disposicions, per considerar que ocasionarien grans perjudicis a les oficines notariales de talla modesta, que ja són les "plus fragiles",

el president de la Cambra Nacional dels agents judicials (**huissiers de justice**), *M. Patrick Sannino*, entenia que l'esforç demanat a la seva professió no era dramàtic i que el nou barem permetria tenir tarifes flegibles i adaptades. ¿Què en penseu, doctor? (Gaston Vincent)

-Penso, Gaston, que el senyor Vogel ha perdut, com s'acostuma a dir, una

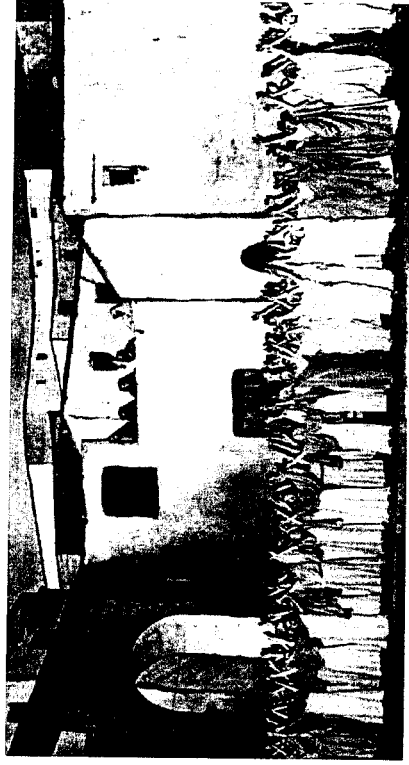

Brusel·les. Darrerament la meua neboda em fa estranyes preguntes per whatsapp entorn a la intervenció notarial en matèria política (ella cada dia llegeix *Le Soir*, *La libre Belgique* i un fragment de les obres completes d'Engels). Per exemple, ahir em va preguntar com era possible que les converses entre la Merkel i l'Hollande no fossin efectuades sempre davant de notari, i que qui cony garantia la capacitat jurídica d'aquests mandataris i que qui carai comprovava la seva signatura. Oi que són una mica rares aquestes preguntes. Doctor? Tinc por que aquesta parella de notaris dements no l'hagin contagiada alguna malaltia (Sigfrido Antúnez).

-Antigament, Sigfrido, els notaris estaven presents en moltes de les activitats polítiques i no tant polítiques dels que els manaven: per exemple, els comptes-reis catalans, quan sortien a la guerra, anaven sempre acompanyats d'alguns escriptors per tal que donessin fe de l'èxit de les seves campanyes (si no eren exitoses, se suposa que no tornaven); d'altra banda, quan una reina era desflorada la nit de noces, hi era present, entre altres selectes autoritats, un notari que en donava fe (si no s'embadalia amb l'assumepte). Aquestes pràctiques que avui ens poden semblar divertides van anar desapareixent i ja pràcticament són inexistentes (a la guerra van els periodistes, no els notaris; i a la nit de noces ningú desflora ningú). A Catalunya l'última intervenció política-notarial destacada va tenir lloc ja fa uns anys, quan dos notaris convergents, molt seriosos, van aixecar acta del compromís del senyor Artur Mas de no pactar mai amb el Partit Popular, almenys davant dels periodistes. Molt televisiu tot.

gran oportunitat per callar-se; si tots els arguments que té són els que reproduïx el diari que citeu, valdria més que plegués. Llegint-lo hom té la impressió que el president dels notaris francesos, més que defensar les petites oficines notariales, el que fa és intentar protegir els grans despatsos notariales, els de talla gran o gegant, el seu per exemple. Tot això em recorda que, al nostre país, fa uns anys, alguns notaris de grans ciutats que no havien trepitjat mai els carrers d'un poble, feien l'elogi del notari rural, tal vegada amb la intenció no declarada de concentrar en els pobles els notaris que els feien nosa: "*Qué descansada vida, la del que luyre del notarial ruido, etc.*".

-Bisbètic Doctor, tinc una neboda que treballa com a assistenta d'un matrimoni de notaris belgues, avui retirats en un elegant centre de salut mental prop de

Perdona'm, Sigfrido, per aquesta petita digressió: pel que fa a la teva pregunta, no crec que els notaris belgues dements que cites hagin contagiats res a la teua neboda; del que em dius dedueixo que tots plegats tenen una fixació amb el tema notarial, talmunt com un opositor en vigílies d'examinar-se. No estarà preparant la teua neboda, d'amagatolis, oposicions a notaries? Això aclariria una part del problema, però generaria uns altres. Si la seva intenció és opositar, creu-me, tal com està el pati, val més que li aconsellis que es dediqui a una altra cosa: "*Si quieres ser feliz como me dices/ no oposites, hija mía, no oposites.*"

-Benigne doctor: Abans de la festa laborable de Sant Jordi, vaig llegir una entrevista a l'escriptor Eduardo Mendoza, on aquest deia que cada dia les novel·les són més dolentes (no sé si incloïa algunes seves o no) i que això de la novel·la s'està acabant, etc. Em pregunto si no es podria dir el mateix de les escriptures notariales: cada dia més

pesades, més inútilment llargues, més repetides, més onanistes: ¿S'està acabant també el món aquest de les escriptures, doctor? (Rosa Clavell)

-El món notarial, Rosa, tal com l'hem conegut els que ja tenim més de seixanta anys, forma part del passat, d'un altre temps i gairebé d'un altre país. Però això no vol dir que el món de les escriptures també s'estigui acabant; al contrari, cada cop necessitem tenir més seguretats, més documents que ens assegurin alguna cosa, i els notaris són això: expenedors de seguretats, fins i tot de les coses insegures, que són la immensa majoria. Un altre tema és el de la qualitat del producte, de l'escriptura; en això estic bastant d'acord amb el senyor Eduardo Mendoza.

-Doctor amic: El dia de la Verge de Montserrat, un íntim del meu marit, en un romàntic chill out andorrà, em va assegurar que una de les candidatures a la Junta Directiva del Col·legi es proposa suprimir el premi Puig Salellas amb caràcter retroactiu i una altra cosa

que no recordo. Ah, i al final de la nit també em va dir –i això en va fer molt de mal, més que no pas el seu repetit refús a les meves insinuacions libidinoses– que farien la vida impossible als membres d'ÀPOCA; que no els cridarien ni per anar a missa. Oi que no pot ser veritat tanta desgràcia, doctor? (Conxa Puebla)

-No pateixis, Conxa, cada vegada que es preparen eleccions al Col·legi circulen estranys rumors sobre els propòsits d'uns i d'altres: també es diu que si guanya la candidatura continuista s'obligarà a concursar els notaris desafectes i que qui no ho faci en un termini raonable, serà sancionat amb una multa de 100.000 euros. Quanta misèria!

Tampoc t'has de preocupar gens pels membres d'ÀPOCA, que ja estan acostumats a viure en un còmode

ostracisme. Tot això, pel que sé, més aviat els esperona.

Amiga Conxa: un altre dia m'explicaràs, si pots, el que feies en un chill out andorrà, la nit del dia de la Verge de Montserrat, amb un íntim del teu marit.

O potser és millor que no m'ho expliquis, no.

Benvolent Doctor, us prego que publiqui aquesta carteta amb pseudònim, ja que sóc de molt compromís. Us escric des de Colón, que és una ciutat marítima del Panamà on el meu metge m'ha enviat a descansar i, de pas, a fer alguna gestió en nom seu. Això de gestionar interessos aliens ha estat la meva perdició, Doctor: vaig començar cobrant petites comissions (res, misèria i companyia) per compte de les Cuixes, vaig continuar fent de tonto necessari i

no sé si gaire útil en algunes operacions immobiliàries i creditícies que al final no hi havia déu que les entengués, i he acabat aquí, mig exiliat de la meua Barcelona, on tinc els edificis i del meu Empordà, on tinc les barques. No ha estat una vida fàcil la meua, Doctor, separat dues vegades i amb dos fills que no em parlen, pateixo una depressió de

cavall, segons la Gladys Alessandra, la psicòloga panamenya amb la qual convisc en unió relativament estable, depressió que m'impulsa a viajar continuament a paradisos fiscals i a visitar compulsivament notaries i registres (una fixació molt difícil d'eliminar totalment, segons la Gladys). Jo, que llegia Otero i Celaya i que anava

per a poeta, amb aquestes obsessions paranoïques!

Us demano que publiquem aquesta carta d'una mica de penediment, juntament amb la relació dels companyys que han fet el mateix que jo i que viuen tranquil·lament en els seus edificis barcelonins i tenen barques de més esllora que les meves al port d'Andraitx, que jo ho he vist. (Chiriqui Viejo)

-No publicarem la relació que ens tramets, Chiriqui; els responsables d'Àpoca em diuen que has de ser tu, en tot cas, el que la facis pública, amb el teu nom i cognoms vertaders. Has de ser valent i assumir la realitat. I

la realitat, Chiriqui és que ets un mal exemple gairebé en tot, en la teva irregular actuació professional, en la teves gairebé inexistentis relacions familiars i segurament també en la teva desmesurada afecció pel luxe i les panamenyes, que ben mirat, tampoc són res del altre món, tot i que ho siguin. Potser si escrivissis unes memòries explicant què i quins et van portar per aquests camins tan plens d'edificis i a la vegada tan poc edificants, podries tornar a ser tu. Recorda aquells versos de Blas de Otero: "Yo doy todos mis versos por un hombre en paz". Si en comptes de versos, donessis edificis, tal vegada trobaries una certa pau, Chiriqui.

Les il·lustracions d'aquest número d'ÀPOCA provenen del llibre "La Música" (Larousse, 1965)